

บทที่ 1 การนำสืบแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ

1.1 วัตถุประสงค์ของการนำสืบแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นไปตาม “หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” (public prosecution) ซึ่งหมายความว่าทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริง ในการดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงานนั้น เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงโดยไม่ผูกมัดกับคำขอหรือคำร้องของผู้ใด และในการดำเนินคดีอาญาชั้นศาลทุกฝ่ายต่างก็มีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริง ซึ่งการตรวจสอบค้นหาความจริงในลักษณะนี้เรียกว่า “หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา”¹

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญาต้องอาศัยพยานหลักฐาน อันได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และผู้เชี่ยวชาญ การนำสืบพยานก็เพื่อพิสูจน์ยืนยันคำฟ้องหรือคำให้การ ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ การนำสืบพยานก็เพื่อพิสูจน์ยืนยันคำฟ้อง โดยทั่วไปพนักงานอัยการจะนำสืบพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และผู้เชี่ยวชาญตามที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาในสำนวนการสอบสวน ทั้งนี้ตามหลักกฎหมายลักษณะพยาน พยานต้องให้ข้อเท็จจริงมิใช่ความเห็น² ดังนั้นพยานบุคคลจึงต้องให้ข้อเท็จจริงที่ตนได้เห็น ได้ยิน หรือรับทราบมาโดยตรงเท่านั้น แต่หลักดังกล่าวมีข้อยกเว้นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ความเห็นต่อศาลได้ การนำสืบผู้เชี่ยวชาญจึงมีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นต่อศาลที่เป็นการยืนยันสนับสนุน คำฟ้อง พนักงานอัยการผู้ว่าความจริงพึงตระหนักว่าการนำสืบผู้เชี่ยวชาญนั้น บางครั้งการถามพยานตามรายงานการตรวจพิสูจน์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้บันทึกไว้ หรือตามคำให้การชั้นสอบสวนของผู้เชี่ยวชาญที่ พนักงานสอบสวนได้สอบสวนไว้อาจไม่เพียงพอ เพราะในคดีอาญาโจทก์จะต้องพิสูจน์จนปราศจากความสงสัยตามสมควร (beyond reasonable doubt) ว่าจำเลยกระทำผิดจริงศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ดังนั้นจึงควรซักถามพยานให้ได้ความกระจ่างแจ้งที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.2 การซักถามแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ

การซักถามแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญอาจแยกออกได้ เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การถามเพื่อให้พยานได้เบิกความถึงความรู้ความเชี่ยวชาญของพยาน เช่น พยานสำเร็จ การศึกษาด้านใด ชั้นไหน จากที่ใด เมื่อใด เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วได้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอีกหรือไม่อย่างไร ทำงานในสาขานั้นมานานเพียงใด มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะมาเบิกความมาน้อยเพียงใด การซักถามพยานในส่วนนี้โดยทั่วไปไม่มีปัญหา แต่กรณีที่แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเข้าเบิกความหลายคนในประเด็นเดียวกัน เช่น ฝ่ายจำเลยนำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าสืบหักล้าง

¹ ศ.ดร.คณิต ฒ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, 2549) น. 62 - 63

² โสภณ รัตนกร คำอธิบายพยาน พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณกร,2551) น. 482

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่โจทก์ได้นำสืบไว้ ควรจะถามให้ได้ความชัดเจนว่า ผู้เชี่ยวชาญคนใดมีความเชี่ยวชาญในประเด็นนั้นมากกว่า เช่น แพทย์เฉพาะทางย่อมมีความเชี่ยวชาญมากกว่าแพทย์ทั่วไป เป็นต้น ดังนั้นพนักงานอัยการจึงควรมีความรู้เรื่องความเชี่ยวชาญของแพทย์ด้วย

ความเชี่ยวชาญของพยานแพทย์

แพทย์ที่ได้รับปริญญาบัตรแพทยศาสตรบัณฑิต และมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ของแพทยสภา สามารถประกอบวิชาชีพเวชกรรมและรักษาผู้ป่วยได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางแพทยสภากำหนดไว้ ภายหลังจากแพทย์เรียนจนจบตามหลักสูตร 6 ปี และสอบผ่านแล้วต้องไปทำงานใช้ทุน รวมถึงการเป็นแพทย์ฝึกหัด (Intern) อีก 1 ปี รวมเป็น 3 ปี จากนั้นแพทย์ที่ประสงค์จะเข้ารับการศึกษาด้านสาขาใด ก็ต้องติดต่อสถานที่เรียนที่ยอมรับให้เข้าฝึกอบรม และทำเรื่องขออนุมัติเข้ารับการฝึกอบรมจากแพทยสภาก่อนจึงเรียนได้ การศึกษาสาขาเฉพาะทางของแพทย์นั้นจะมีระยะเวลาการศึกษาและฝึกอบรมแตกต่างกันไปในแต่ละสาขา 3-5 ปี ตามที่ราชวิทยาลัยในสาขานั้นๆ กำหนด สำหรับแพทย์ที่ถูกคัดเลือกให้เข้ารับการศึกษาด้านนั้น จะถูกเรียกว่าแพทย์ประจำบ้าน (Resident) ภายหลังจากฝึกอบรมจนจบหลักสูตร และสอบผ่านตามเกณฑ์ของราชวิทยาลัยแล้ว แพทยสภาจะมอบหนังสือรับรองว่า เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ สาขา... (บอर्ड สาขา...) ให้แพทย์ผู้สำเร็จการฝึกอบรม

แพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมจาก (ราช) วิทยาลัยต่างๆ และสอบผ่านแล้ว แพทยสภาจะออกหนังสือ

๑. วุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมสาขา... (ว.ว.) กรณีแพทย์ต้องเข้ารับการศึกษาด้าน
๒. อนุมัติแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมสาขา... (อ.ว.) กรณีแพทย์มีคุณสมบัติครบตามที่ราชวิทยาลัย... กำหนด และสามารถขอเข้าสอบเพื่อให้ได้ อ.ว.

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะแสดงความเห็นเรื่องในสาขาที่เล่าเรียนและฝึกอบรมมาได้รายละเอียดที่ลึกซึ้งกว่าความเห็นของแพทย์ทั่วไปที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในสาขานั้นโดยตรงมาก่อน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก

ตัวอย่าง แพทย์ทั่วไปท่านหนึ่งสนใจในสาขาวิสัญญี และได้ทำหน้าที่แทนวิสัญญีแพทย์เป็นประจำในการดมยาหรือบล็อกหลังผู้ป่วยตามที่เล่าเรียนและฝึกหัดประสบการณ์เป็นประจำหลายปี มีผู้ป่วยท้องรายหนึ่งได้รับการบล็อกหลังเพื่อผ่าตัดคลอดแต่เสียชีวิต อัยการสั่งฟ้องแพทย์ท่านนั้น และศาลตัดสินว่าแพทย์มีความผิดจริง พิพากษาลงโทษจำคุกโดยไม่รอลงอาญา ศาลได้อ้างเหตุผลจากคำเบิกความของพยานแพทย์อาวุโสท่านหนึ่งที่ไม่ได้เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาใด ที่ผ่านการอบรมจากแพทยสภามาก่อน และไม่ให้นำหนักคำเบิกความของพยานแพทย์อาวุโสที่ทางแพทยสภาได้ส่งมาในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพยานเป็นประธานราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์ แต่ศาลไม่นำรายละเอียดการเบิกความของประธานราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์มาประกอบการวินิจฉัย ซึ่งประธานราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์ก็ได้ให้การรับรองว่าแพทย์ท่านนั้นได้ทำการบล็อกหลังอย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการแล้ว การเสียชีวิตนั้นน่าจะเกิดจากตัวยายี่ห้อนี่ (มีข้อมูลว่า มีผู้เสียชีวิตหลายรายแล้วจากการบล็อกหลังและใช้ยายี่ห้อนี่ที่ผลิตในช่วงนั้นมาก่อน)

ส่วนที่ 2 การถามเพื่อให้พยานได้เบิกความถึงข้อเท็จจริง ที่พยานได้พบเห็นจากการตรวจพิสูจน์ เช่น ในคดีทำร้ายร่างกายสาหัส จะต้องถามแพทย์ผู้ชันสูตรบาดแผลผู้เสียหายเกี่ยวกับการได้รับตัวผู้เสียหายไว้แล้วทำการตรวจชันสูตรบาดแผล ผู้เสียหายมีบาดแผลกี่แผล ที่ไหนบ้าง แต่ละแผลมีขนาดกว้าง, ยาว, ลึก เพียงใด และในบางคดีอาจจะต้องถามถึงข้อเท็จจริงที่แพทย์ได้พบเห็นจากลักษณะภายนอกของผู้ป่วยด้วยหากข้อเท็จจริงนั้นเป็นประเด็นสำคัญในคดี เช่น ขณะรับตัวไว้ร่างกายหรือเสื้อผ้าของผู้เสียหายเปราะจะเป็นอะไรหรือไม่ มือหรืออวัยวะส่วนใดเป็นเลือดหรือไม่ เป็นต้น รวมทั้งสภาพจิตใจด้วย ในส่วนของการถามถึงผลการชันสูตรบาดแผลหรือศพนั้นเมื่อพยานเบิกความว่าเป็นผู้ตรวจชันสูตรบาดแผลหรือศพและได้ทำรายงานผลการตรวจชันสูตรไว้ ก็ควรให้พยานรับรองรายงานดังกล่าวแล้วอ้างส่งศาลโดยไม่จำเป็นต้องให้พยานเบิกความในรายละเอียดของรายงานซ้ำอีกเนื่องจากรายงานดังกล่าวศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 วรรค 2 อยู่แล้ว เว้นแต่กรณีมีความเห็นว่าจำเป็นต้องถามเพื่อให้พยานอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากรายงานดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 การถามเพื่อให้พยานเบิกความถึงความเห็นของพยานจากการที่ได้ทำการตรวจชันสูตรหรือตรวจพิสูจน์ เช่น บาดแผลใช้เวลารักษากี่วัน หากรักษาไม่ทันทำให้ถึงตายหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น

ในการนำสืบผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการตรวจ DNA จะต้องถามด้วยว่าการตรวจ DNA สามารถยืนยันอะไรได้บ้าง มีความแม่นยำเพียงใด มีความน่าเชื่อถือแค่ไหน มีโอกาสผิดพลาดหรือไม่ แค่นั้น มีกรณีไหนบ้างที่ DNA ของต่างคนกันมีโอกาสที่จะเหมือนกัน

คำถามที่จะนำเสนอในบทต่อไปส่วนใหญ่จะเป็นคำถามในส่วนที่ 3 นี้เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่จะนำไปปรับใช้กับคดีที่เกิดขึ้นจริง